

OP DE STOEL VAN DE RECHTER

OKTOBER 2018 - POLITIEK IN PRAKTIJK #3

ProDemos Huis voor democratie en rechtsstaat

DOCENTENHANDLEIDING

WAT HEB JE NODIG?

- * Eén werkblad per leerling
- * PowerPoint presentatie
- * Stoel

DE WERKVORM IN HET KORT

De leerlingen leren dat een rechter verschillende afwegingen moet maken om tot een passende straf te komen.

LEERDOEL

De leerlingen kruipen in de huid van een rechter en bepalen aan de hand van verschillende cassussen wat zij passende straffen vinden.

HOE LANG DUURT HET?

Ca. 10 minuten per casus

DE WERKVORM STAP VOOR STAP

STAP 1: INTRODUCTIE

- Introduceer de werkvorm. Hoe komt een rechter tot zijn oordeel? Voor elke overtreding en voor elk misdrijf staat in het strafboek wat de maximale straf is die de rechter ervoor kan geven. Bij ‘dood door schuld’ staat bijvoorbeeld dat iemand maximaal twee jaar kan worden opgesloten. Voor diefstal is de hoogste straf een gevangenisstraf van 4 jaar of een geldboete tot €20.000. Maar meestal legt de rechter niet zo’n hoge straf op. Het zou bijvoorbeeld raar zijn als je een potje nagellak steelt, en dat je dan 4 jaar de gevangenis in moet of €20.000 boete moet betalen. De rechter moet dus per situatie bekijken wat een goede, passende straf is. Dat is natuurlijk niet altijd makkelijk.
- Leg uit dat de leerlingen vandaag in de stoel van de rechter mogen gaan zitten. Wanneer zouden zij iemand juist harder straffen en wanneer juist wat minder hard?
- Schrijf met de leerlingen een paar voorbeelden op het bord van moeilijke afwegingen die rechters moeten maken: was er sprake van zelfverdediging? Was er sprake van opzet? Was iemand onder invloed van drugs of drank? Zal diegene door de straf zijn/haar baan kwijtraken?
- Deel aan iedere leerling een werkblad uit en start de PowerPoint op. De PowerPoint is hier te vinden: <https://prodemos.nl/powerpoint-op-de-stoel-van-de-rechter/>
Zet vervolgens een stoel klaar, de zogenaamde ‘stoel van de rechter’.
- Leg uit dat de leerlingen vandaag allemaal een rechter zijn. Aan de hand van feiten die op de Powerpoint verschijnen moeten zij beslissen of de straf hoger of lager moet worden. Op deze manier kunnen de leerlingen als rechter uitspraak doen in strafzaken.
- De eerste casus gaat over Mark; daarna volgen er nog 2 casussen.

STAP 2: UITVOERING

- De leerlingen vullen aan de hand van de op de PowerPoint verschijnende feiten op hun werkblad in of de straf hoger of lager wordt.
- Laat bij elke casus één leerling plaatsnemen op de stoel van de rechter. De leerling vertelt wat zijn of haar antwoorden zijn. Daarna mag de leerling ‘uitspraak doen’: hij/zij deelt mee wat de straf wordt.
- Bespreek vervolgens andere meningen van leerlingen en vraag hen uit te leggen waarom zij die beslissing(en) genomen hebben.
- U kunt ervoor kiezen om alle casussen te behandelen of slechts één of twee casus(sen). Alle casussen staan in de PowerPoint en op de werkbladen voor de leerlingen.

STAP 3: NABESPREKING

- Bespreek de werkvorm met de leerlingen na. Kunnen zij uitleggen wat een rechter doet? Welke afwegingen moeten rechters maken?

CASUSSEN

CASUS 1:

- Slide 3:

Mark is 46 jaar oud. Hij heeft een vrouw aangereden die bij een zebrapad aan het oversteken was. De vrouw is ernstig gewond en overlijdt na een aantal dagen in het ziekenhuis. Het was een ongeluk en Mark deed dit niet expres. Hij had ook niet van tevoren bedacht dat hij deze vrouw wilde aanrijden. Daarom krijgt Mark een straf voor *dood door schuld* en niet voor bijvoorbeeld moord of doodslag. We gaan ervan uit dat Mark een straf van 2 jaar krijgt.

- Slide 4:

Uit bloedonderzoek blijkt dat Mark alcohol had gedronken. Dit betekent dat Mark tijdens het ongeluk onder invloed was. Als je teveel alcohol hebt gedronken mag je niet meer zelf autorijden. Mark is na een feestje waarbij hij alcohol had gedronken toch gaan autorijden en heeft toen een persoon aangereden, die ook is overleden. Wat vinden jullie: moet de straf van Mark hoger of lager worden?

- Slide 5:

Tijdens het onderzoek blijkt ook dat het stoplicht bij het zebrapad kapot was. Dit betekent dat het stoplicht niet op rood stond voor Mark en niet op groen voor de vrouw. Mark heeft alleen maar op het stoplicht gelet, en niet gekeken naar de tekens op de weg: haaiantanden en het zebrapad. Als hij had begrepen dat het stoplicht kapot was, had hij de haaiantanden en het zebrapad gezien en geweten dat hij moest stoppen. Wat vinden jullie: moet de straf van Mark hoger of lager worden?

CASUS 2:

- Slide 7:

Inge is 25 jaar oud. Ze heeft in een supermarkt shampoo en sigaretten gestolen. Toen Inge met de shampoo en sigaretten uit de supermarkt probeerde te lopen, werd ze door een medewerker van de supermarkt aangehouden. Ze is daarna door de politie meegenomen naar het bureau voor diefstal. We gaan ervan uit dat Inge een geldboete van € 200,- krijgt.

- Slide 8:

Tijdens het verhoor op het politiebureau blijkt dat Inge door een vriend werd gedwongen om de shampoo en de sigaretten te stelen. Als Inge de shampoo en de sigaretten niet zou stelen, dan zou die vriend haar voor schut zetten op sociale media. Om dit te voorkomen heeft Inge de shampoo en de sigaretten voor de vriend gestolen. Wat vinden jullie: moet de straf van Inge hoger of lager worden?

- Slide 9:

Tijdens het verhoor blijkt ook dat Inge al een strafblad heeft. Het is namelijk niet de eerste keer dat Inge iets steelt. Inge heeft al twee keer eerder gestolen, één keer in een andere supermarkt en een andere keer in een tankstation. Dit betekent dat Inge al eerder de fout is ingegaan door te stelen. Blijkbaar heeft zij hier niet (genoeg) van geleerd. Wat vinden jullie: moet de straf van Inge hoger of lager worden?

CASUS 3:

- Slide 11:

Sven heeft met stoeptegels de glazen ramen van drie bushokjes kapotgegooid. Het expres kapot maken van dingen wordt vandalisme genoemd. Vandalisme is strafbaar. We gaan ervan uit dat Sven een maximale straf van 2 jaar gevangenisstraf krijgt.

- Slide 12:

Uit camerabeelden blijkt dat Sven de ramen van de bushokje niet in zijn eentje kapot heeft gegooid. Twee andere jongens, die vrienden van hem zijn, deden mee. Het lijkt op de beelden alsof ze Sven overhalen om de ramen kapot te gooien. De politie heeft de twee andere jongens ook aangehouden en zij zullen ook worden bestraft. Wat vinden jullie: moet de straf van Sven hoger of lager worden?

- Slide 13:

Sven is jonger dan 18 jaar. Dat heet 'minderjarig'. Dit betekent dat hij nog niet volwassen is, en daarom nog niet helemaal verantwoordelijk voor zijn eigen daden. Zijn ouders zijn medeverantwoordelijk voor wat Sven doet. In dit geval dus voor het kapot gooien van de ramen van drie bushokjes. Wat vinden jullie? Moet de straf van Sven hoger of lager worden?

WERKBLAD

CASUS 1:

Mark is 46 jaar oud en heeft een vrouw aangereden op een zebepad. Deze vrouw is in het ziekenhuis overleden. Volgens de wet kan Mark hier 2 jaar gevangenisstraf voor krijgen.

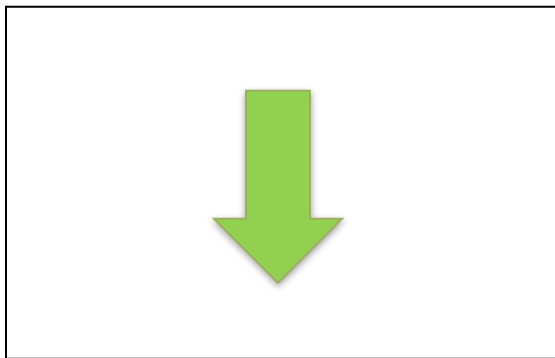
*Jij bent de rechter. Jij bepaalt of Mark een **hogere** of **lagere** straf krijgt.*

Dit zijn de feiten:

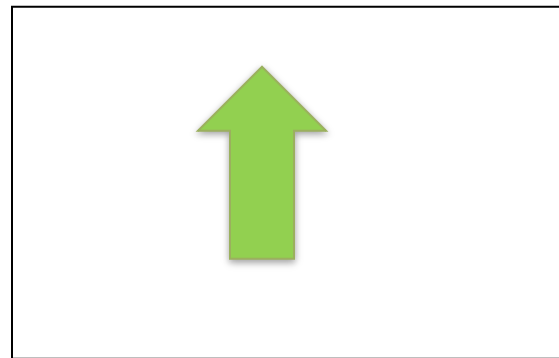
Feit 1: **Mark had alcohol gedronken**

Wat vind jij? Krijgt Mark een lagere of hogere straf? Omcirkel het juiste antwoord.

LAGER

HOGER

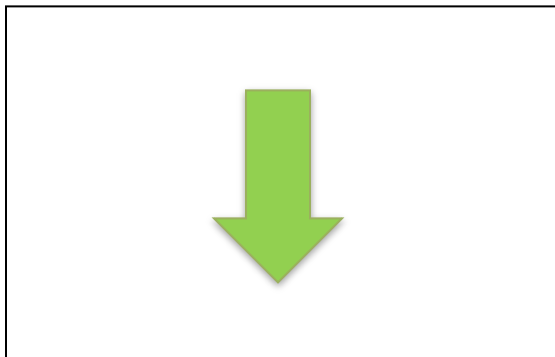
Waarom?

.....
.....

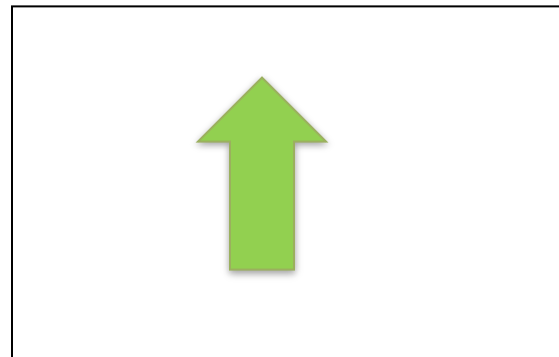
Feit 2: **Het stoplicht was kapot**

Wat vind jij? Krijgt Mark een lagere of hogere straf? Omcirkel het juiste antwoord.

LAGER

HOGER

Waarom?

.....
.....

Werkblad

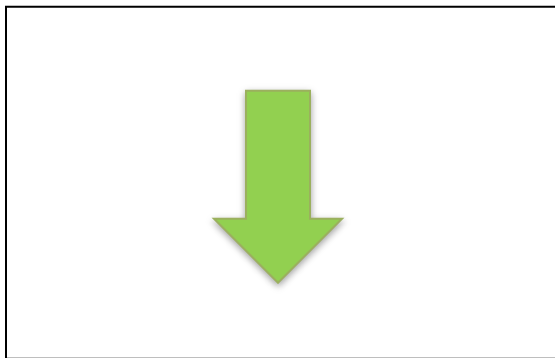
CASUS 2:

*Inge is 25 jaar oud en heeft shampoo en sigaretten gestolen in een supermarkt.
Volgens de wet kan Inge hier een geldboete van € 200,- voor krijgen.
Jij bent de rechter. Jij bepaalt of Inge een **hogere** of **lagere** straf krijgt.
Dit zijn de feiten:*

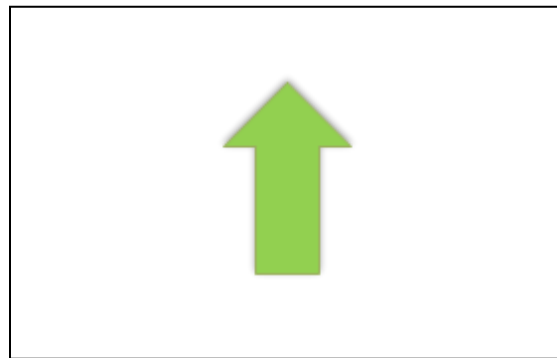
Feit 1: Inge werd gedwongen

Wat vind jij? Krijgt Inge een lagere of hogere straf? Omcirkel het juiste antwoord.

LAGER

HOGER

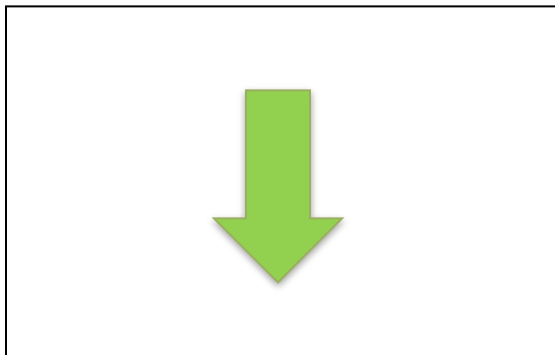
Waarom?

.....
.....

Feit 2: Het was niet de eerste keer

Wat vind jij? Krijgt Inge een lagere of hogere straf? Omcirkel het juiste antwoord.

LAGER

HOGER

Waarom?

.....
.....

Werkblad

CASUS 3:

Sven heeft met stoeptegels de glazen ramen uit drie bushokjes kapot gemaakt.

De aanklager wil dat Sven een straf van 60 uur taakstraf krijgt.

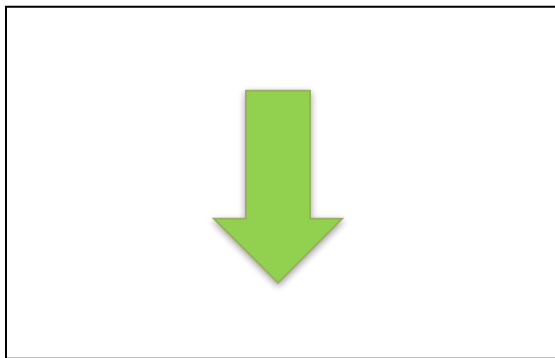
Jij bent de rechter. Jij bepaalt of Sven een hogere of lagere straf krijgt.

Dit zijn de feiten:

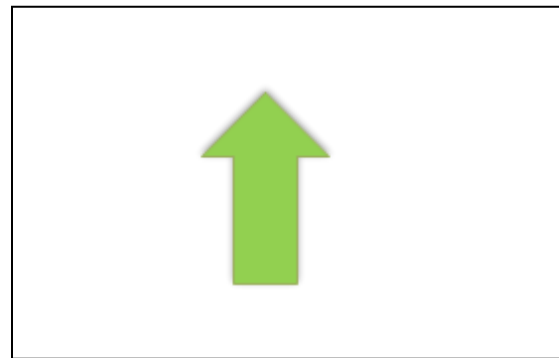
Feit 1: **Sven was niet de enige**

Wat vind jij? Krijgt Sven een lagere of hogere straf? Omcirkel het juiste antwoord.

LAGER

HOGER

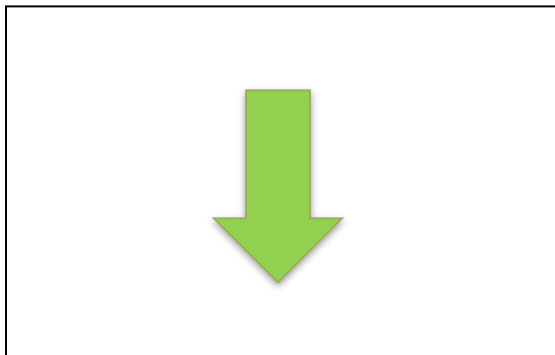
Waarom?

.....
.....

Feit 1: **Sven is minderjarig**

Wat vind jij? Krijgt Sven een lagere of hogere straf? Omcirkel het juiste antwoord.

LAGER

HOGER

Waarom?

.....
.....

ACHTERGRONDINFORMATIE VOOR DE DOCENT

CASUS 1

FEIT 1: ALCOLHOLGEBRUIK

ALCOHOLGEBRUIK WERKT STRAFVERZWAREND AFHANKELIJK VAN DE HOEVEELHEID. EEN LAGE HOEVEELHEID ALCOHOL VERDUBBELT DE MINIMUMSTRAF. EEN HOGE HOEVEELHEID ALCOHOL VERVIERVOLDIGT DE STRAF.

FEIT 2: ONGELUK

EEN AANMERKELIJKE VERKEERSFOUT LEVERT EEN TWEE KEER LAGERE STRAF OP DAN EEN GROTE VERKEERSFOUT. ALS ER GEEN SPRAKE IS VAN EEN VERKEERSFOUT DAN ZAL HIJ WORDEN VRIJGESPROKEN.

CASUS 2

FEIT 1: GEDWONGEN

ALS ER SPRAKE IS VAN EEN ERNSTIGE DWANG DAN KAN ER SPRAKE ZIJN VAN 'OVERMAGT DOOR PSYCHISCHE DRUK'. DIT IS EEN SCHULDUITSLUITINGSGROND EN ZORGT ERVOOR DAT INGE NIET VERVOLGD ZAL WORDEN.

FEIT 2: RECIDIVE

RECIDIVE IS STRAFVERHOOGEND. DE RECHTER MAG DAN ÉÉN WEEK GEVANGENISSTRAF GEVEN. ALS INGE AL VEEL VAKER DE FOUT IN IS GEGAAN DAN KAN ER MAXIMAAL TWEE WEKEN GEVANGENISSTRAF WORDEN GEGEVEN.

CASUS 3

FEIT 1: MEERDERE DADERS

BIJ MEERDERE DADERS KAN HET LASTIG TE BEPALEN ZIJN WIE ER WAT HEEFT GEDAAN. ER WORDT DAN VAAK GEKOZEN VOOR GROEPSAANSPRAKELIJKHEID. BIJ GROEPSAANSPRAKELIJKHEID KAN IEDERE PERSOON VAN DE GROEP AANSPRAKELIJK WORDEN GEHOUDEN VOOR DE HELE SCHADE. DIT ZAL DAN NIET STRAFVERHOOGEND OF STRAFVERLAGEND WERKEN.

FEIT 2: MINDERJARIG

EEN DADER VAN 16/17 JAAR KRIJGT EEN LAGERE STRAF DAN EEN VOLWASSENE. DE DADER WORDT VERWEZEN NAAR HALT. DAAR KRIJGT DE DADER LEEROPDRACHTEN , VOERT GESPREKKEN EN OOK DE OUDERS WORDEN BETROKKEN.